POSEBNA PONEDELJSKA IZDAJA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX., Štev. 247 (2557) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, ponedeljek 19. oktobra 1953 | Cena 20 lir

ZAHTEVAMO
spoštovanje naših pravic!

GLOBOKO SE ZAVEDAJOČ SVOJIH PRAVIC IN DOLŽNOSTI

NADALJUJEMO Z BORBO ZA ZMAGO PRAVICE enotni, združeni, neomajni in nepopustljivi!

Včeraj je ljudstvo spregovorilo na Općinah: Nočemo Italije! Zahtevamo preklic krivičnega sklepa! Še pozno zvečer je na Općinah odmevala borbena partizanska pesem - Napisi na Kontovelu: Nočemo Italije! Tu je slovenska zemlja! - V Križu in Nabrežini zbrisani in podrti osovraženi italijanski napisi

Prvi prostovoljci za JLA iz Trsta

Danes so se začeli v Trstu javljati prvi prostovoljci za vstop v vrste slavne Jugoslovanske ljudske armade. Tržaški prostovoljci hočejo skupno s svojimi brati v svoji svobodni matičnici prispevati svoj delež za obrambo svojega mesta pred napadalnim italijanskega imperializma.

Danes so se začeli v Trstu javljati prvi prostovoljci za vstop v vrste slavne Jugoslovanske ljudske armade. Tržaški prostovoljci hočejo skupno s svojimi brati v svoji svobodni matičnici prispevati svoj delež za obrambo svojega mesta pred napadalnim italijanskega imperializma.

Kljub temu, da so v vihra po našem podeželju. Od dežja razmočenim in od vetra raztrganim zastavam se pridružile nove, ki so ponosno plapolale nad vasmi prijaznimi kraškimi domačini. Posebno veliko jih je bilo na Proseku in na Kontovelu, kjer so jih ljudje dali ne samo v krošnje dreves in na hiše, temveč tudi na svoje domove, tako da so vidne daleč okoli. Po zidovih hiš in na drevesih je vedno več napisov, izražajo odločno voljo prebivalstva: Nikoli več pod Italijo! Nočemo Italije! Doli s fašisti! Kljub temu, da so obstoječi uslužbenci po nalogu oblasti zbrisali napise na nekaterih zidovih in do cestah, se pojavljajo vedno novi, ki bodo odnehali tako dolgo, dokler nam ne bo popravljena svoboda, ki nam jo hočejo prodati vsiliti nekdanji fašisti. Tudi tabel, ki označujejo imena pristnih slovenskih krajev v popačeni italijanski obliki, je vedno manj. Bile so popackane ali pa z blatom popravljene tako, da so nekdanjega italijanskega napisa komaj razbere pravo slovensko ime.

Živo aktivnost domačega prebivalstva je bilo opaziti tudi včeraj. Na Proseku so skupno bivši borci, ki so s pesmanka naslovili odprto pismo borcem 8. angleške in 1. angleške armade. Pismo pravi:

»Na sestanku bivših borcev na Proseku so bili prisotni tudi borci primorskih prekomorskih brigad in tudi oni, ki so leta 1941 in 1942 prostovoljno prešli na stran angleške armade in se nato borili kot prostovoljci v Libiji. Prisotni so bili tudi oni, ki so reševali angleške in ameriške letalce, ki so padli v roke skupnemu sovražniku.

Tega sestanka pozdravljajo besede onega angleškega poslanca, ki se je v nekem angleškem časopisu s svojo mogočno besedo zavzel za interese našega življa.

Angleške sobojevnike vprašujemo ob tej priliki, če še vedo za besedo »coventrizzare«, v katerem slovarju je izrazimo jih, da se nam v trenutku pridružijo in dvignejo svoj glas proti italijanskemu poskusu napada, ki smo prepričani, da bodo storili. Saj bi jih v nasprotnem primeru lahko imeli za izdajalce svojih padlih borcev.«

Včeraj dopoldne ob 10. uri so Prosečani skupno z bivšimi borci poklonili na grobovih borcev padlih sovaščanov in nepoznanih partizanov. Grobove so položili cvetje in vence. Na tem svetem kraju so nato zaprisegli, da ne bodo nikoli izdali načel, za katere so se najboljši sinovi naroda darovali svoja mlada življenja. Domači pevski zbor je nato zapel žalobinko. Kot žrtve ste padli za svobodo zaključil ganljivo, a izločeno borbeno svečanost. Zanimivo dejstvo je tudi, da je včeraj pojavila na sedežu Kominformistične stranke v Križu slovenska zastava, ki jo izvesili prvič po razpadu Kominforma. Ljudje se z začudenjem sprašujejo, kako to si kominformisti upajo vivesiti slovensko zastavo, ko je na Općinah vse slovenske zastave premazali z blatom, da so izobešeno slovensko zastavo v Padričah označevali za provokacijo ter celo govorili od Amerikancev, da so jo namenjo, in da so jo končni sami sneli v okrilju temne noči ter da so nato v Križu pred njim veliko vaščan, kričali in se zasramovali. Vse to zadostuje, da jim prepovemo skrunitev naše zastave, katero so doslej le zasramovali, blatili in trgali!

Izvedeli smo tudi, da je neki kominformovski pokvarjenec v noči med petkom in sobotom zastavo prav v slovensko zastavo tudi ponoči na Kontovelu tudi ponoči v nedeljo. Toda Tržačani so jim odgovorili s tem, da so zbrisali vse italijanske napise v naših krajih in podrli drogove z italijanskimi napisi.

Tudi v Nabrežini je današnje jutro zagledalo talijanske napise zbrisane in mnoge drogove s takimi napisi podrte.

Velika zastava se je včeraj zjutraj pojavila v zvoniku župne cerkve na Općinah. Popoldne pa se je na trgu pred tramvajsko postajo na Opčinah zbralo precejšnje število domačinov in Tržačanov, ki so prepevali borbene partizanske pesmi ter vzklikali proti Italiji, proti Pelli in italijanskemu imperializmu. Med improviziranim pevskim zborom je nato neki govornik poudaril, da naše ljudstvo odklanja prihod Italije v te kraje ter zahteva preklic sklepa vlad Anglije in Amerike od 8. oktobra. Na trgu so se razvile tudi živahne diskusije, v katerih so ljudje komentirali zadnje dogodke ter izražali svoje odločno stališče proti pohlepu italijanskega imperializma.

Medtem ko so se na trgu zbirali demokrati, so se pred sedežem kominformovskega prosvetnega društva zbrali vsi eksponenti lokalne kominformovske organizacije, med katerimi pa so bili tudi drugi kominformovski prvaki iz Trsta, Velikega Repna, Sempolaja in drugod. Če le omenimo, da so bili prisotni Riko Malalan, Katra, Veliko Guštin, Angel Blažina, Egidio Kneipp, Albin Skrk in njim podobni, tedaj si lahko mislimo, da so izvedli široko mobilizacijo »ljudskih množic«, ki jih pa ob tej priliki ni bilo od nikoder. Zakaj so se zbrali, pa tudi ni težko uganiti, saj zadnje »Delo« objavlja mobilizacijski poziv v borbo proti titovcem. Kljub temu pa je njihov načrt klavrno propadel, saj je nato njihova skupinica postala predmet splošnega zasramovanja in ogorčenih opazk, predvsem zaradi njihovega izdajalskega in protinarodnega delovanja.

Po Općinah pa so še pozno v večer odmevale partizanske pesmi, medtem ko so se ponekod razvile diskusije s pristaši kominformovske stranke. Značilno dejstvo je, da kominformisti niso znali odgovarjati na vprašanja naših tovarišev ter so diskusije ali prekinili ali pa pričeli uporabljati žargon, ki smo ga vajeni slišati v pomanjkanju resnih argumentov.

Na Kontovelu so domačini, predvsem mladina, izvedli napisno akcijo po vsej vasi. Od daleč lahko bereš velike napise, ki izražajo voljo našega ljudstva, ki ne bo nikoli več dopustilo, da bi tujec teptal našo zemljo: »Nočemo Italije! Tukaj smo Slovenci! Ne bomo dopustili, da bi nas prodali! Tu je slovenska zemlja! Tujega nočemo, svojega ne damo! Hočemo, da se spoštujejo naše pravice!«

V znak enotnosti in solidarnosti v teh zgodovinskih dneh so Kontovelci in Prosečani kot še nikoli doslej napolnili dvorano, kjer je Slovensko narodno gledališče včeraj predvajalo priljubljeno ljudsko igro »Miklova Zala«.

MARŠAL TITO SPREJEL včeraj zahodne veleposlanike

Beograd, 18 - Danes popoldne ob 15. uri je predsednik jugoslovanske republike maršal Tito pozval veleposlanike Velike Britanije, Francije in ZDA in jih sprejel v Belem dvoru. Sporočil jim je mišljenje jugoslovanske vlade v zvezi s poročilom njihovih vlad, ki so ga veleposlaniki izročili dopoldne ob obisku pri državnem podtajniku za zunanje zadeve dr Alešu Beblerju.

— o —

TRŽAŠKI PROBLEM PRED britanskim spodnjim domom

LONDON, 18. V torek bo začel zasedati britanski parlament. Med prvimi vprašanji, ki jih bodo obravnavali, je tržaški problem. Britanski minister za zunanje zadeve bo moral odgovoriti na več interpelacij o Trstu.

Laburistični narodni poslanec Leslie Hale bo zahteval od ministra za zunanje zadeve, naj navede razloge, ki so vodili britansko vlado, ko je privolila na sklep o umaknitvi čet iz cone A STO. Laburistični poslanec Kenneth Robinson bo vprašal, kaj je bilo sporočeno vladama Jugoslavije in Italije o namenih britanske vlade pred angloameriško deklaracijo o Trstu, in kako dolgo so trajala posvetovanja s tema vladama.

Kakor pričakujejo, bodo morali zastopnik britanske vlade dati obširna pojasnila v zvezi s položajem v Trstu. Angloameriški sklep o umiku okupacijskih čet iz Trsta in izročitvi cone A Italiji bo napadlo več laburističnih poslancev kot neupravičen in izzivalen sklep.

BREZIZRAZNO URADNO POROČILO LONDONSKE KONFERENCE O TRSTU

BEOGRAD SPREJEMA IZJAVO o potrebi trajne rešitve za Trst

Če bi pa za „skupne napore", o katerih govori poročilo, vzeli kot izhodiščno točko nezakoniti sklep, je izključeno, da bi Jugoslavija lahko na to pristala

LONDON, 18. V Londonu so danes pozno zvečer izdali zaključno poročilo o sestanku zunanjih ministrov Anglije, Francije in ZDA.

O Trstu pravi poročilo: »Trije zunanji ministri so proučevali tržaško vprašanje; strinjali so se v sklepu, da bodo nadaljevali s skupnimi napori, da se zagotovi trajna ureditev sporov na tem področju«.

To je edina omemba tržaškega vprašanja v sicer precej dolgem poročilu, ki govori tako o vseh vprašanjih, o katerih so ministri na konferenci razpravljali. O nemškem in avstrijskem vprašanju omenja poročilo točke, ki jih vsebuje nota sovjetski vladi, o kateri so se tudi sporazumeli na konferenci in ki je bila danes predpoldne izročena v Moskvi.

Poročilo omenja nato položaj na jordansko - izraelski meji in pravi, da so ministri sklenili zahtevati, naj se Varnostni svet OZN nujno sestane in razpravlja o povečani napetosti med Izraelom in arabskimi državami.

O Daljnem vzhodu pravi poročilo, da bodo tri vlade nadaljevale s sodelovanjem v cilju, da se spoštuje sporazum o premirju na Koreji in da pride čimprej do politične konference, da bi se korejsko vprašanje lahko mirno uredilo. Končno pravi poročilo, da je francoski zunanji minister obvestil svoja kolega o vojaškem položaju v Indokini in o razvoju političnih pogajanj s predstavniki treh indokitajskih držav.

Ameriški državni tajnik Foster Dulles je pred odhodom s pariškega letališča izjavil novinarjem v zvezi s Trstom, da »si o tem vprašanju izmenjujejo poglede med ZDA in drugimi prizadetimi državami« in da »vprašanje nikakor ni zaključeno«.

Dejal je nato, da je zadovoljen z rezultatom londonske konference in pripomnil, da se bodo trije ministri ponovno sestali decembra.

Francoski zunanji minister Bidault pa je ob prihodu na pariško letališče izjavil dopisniku AFP, da »spričo sedanjih pogojev ni bilo mogoče pričakovati boljših rezultatov od konference treh ministrov. Ni mogoče zahtevati, da bi vsak od teh sestankov dosegel zelo velike uspehe«.

V Londonu izjavljajo v poobaščenih krogih, da tri zahodne države iščejo način, da bi dosegle, da se Jugoslavija in Italija udeležita konference petih o Trstu.

Neki predstavnik konference je izjavil, da se Dulles, Eden in Bidault niso sporazumeli o dnevu umika angloameriških čet iz cone A STO-ja.

V zvezi z vestjo agencije Reuter, da sta bili Jugoslavija in Italija pozvani na konferenco petih za razpravljanje o tržaškem vprašanju, pri čemer naj bi izšli iz stališča, da se Italiji izroči cona A, ponavljajo v palači Chigi svoje trmaste izsiljevalne izjave, da je Italija »pripravljena udeležiti se konference petih za proučitev celotnega vprašanja Tržaškega ozemlja, če bi ta konferenca sledila uveljavitvi sklepa od 8. oktobra«. S tem v zvezi ponavljajo tudi svojo tezo, naj bi na konferenci »proučili vse možnosti rešitve, začenši z možnostjo izvedbe plebiscita«

(Od našega dopisnika)

Beograd, 18. Londonska konferenca, od katere je odvisen nadaljnji razvoj tržaškega vprašanja, je končana. Diplomatska formulacija komunike ja, ki se nanaša na sporne probleme med Jugoslavijo in Italijo, otežuje komentiranje. Ministri so se odločili vztrajati v svojih naporih za trajno rešitev tržaškega vprašanja; toda v kateri smeri, niso rekli. Ali v smeri nadaljnje podpore italijanskemu imperializmu in popuščanja izsiljevanju gospoda Pelle, odnosno v smeri jugoslovanskega predloga, ki gre za tem, da se ohrani mir v tem delu Evrope. Rezervira- nost komunikeja o vprašanjih, ki zadnje dni vznemirjajo svetovno javnost, tolmačijo v Beogradu kot znak, da so trije ministri uvideli vso resnost problema, ki zahteva pozorno in oprezno proučevanje. Stroga rezerviranost odgovornih krogov na vprašanja novinarjev v Londonu in striktna rezerviranost v Beogradu dokazuje želje zainteresiranih, da se skuša najti izhod iz situacije. Uradni krogi v Beogradu so rezervirani v zvezi z današnjim obiskom treh zahodnih diplomatov pri maršalu Titu in državnemu podtajniku dr. Beblerju. Iz diplomatskih krogov pa se je zvedelo, da je med obiskom maršal Tito v imenu jugoslovanske vlade dal pripombe, na nekatere predloge zahodnih držav in ob razložii svoje predloge. Podrobnosti pa niso znane.

V zvezi z vestjo agencije »Reuter«, da so trije zahodni ministri sklenili vztrajati za sklicanje konference petih, ki naj bi najprej sprejela sklep ZDA in Velike Britanije o izročitvi cone A in Trsta Italiji, poudarjajo v Beogradu, da je popolnoma izključeno, da bi Jugoslavija pristala na tako konferenco, ki bi vnaprej prejudicirala stvari, o katerih bi morala šele konferenca razpravljati.

V zvezi s sklepi londonske konference in z vestmi, ki napovedujejo, da nameravajo zahodne sile vztrajati na nepravičnem sklepu, opozarjajo v Beogradu na izjavo podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Moše Pijada na današnjem zboru v Somboru, ki je med drugim rekel:

»Mirno pričakujemo sklep. Mi poznamo sebe, vemo za svo je pravice in vsakršen sklep, ki ga bodo sprejeli, bo sklep zanje, če ne bo zadovoljil naših pravic. Ne bo prvič, da bodo naši narodi rekli: »Ne priznamo!« Če bodo oni sprejeli sklep, ki ga ne moremo sprejeti, bo odgovornost padla nanje. Mi pa vemo, kaj bomo storili.«

Jugoslovanska javnost, ugotavlja današnja »Borba« v uvodniku v zvezi s sporočilom o sklepu londonske konference, bo vsekakor pozdravila formulacijo komunikeja o potrebi trajne rešitve, kajti Jugoslavija je zainteresirana na odstranitvi sedanjega nevarnega položaja in na pravilni rešitvi vprašanja Trsta. Zato jugoslovanska javnost pričakuje od zahodnih držav, da bodo ravnale v smislu postavke, ki je izražena v komunikeju. Predlog Jugoslavije o sklicanju četverne konference glede proučevanja sedanjega resnega položaja, predstavlja konkretno v sedanjih pogojih edino realno možnost, da se dejansko dokaže pripravljenost, da se doseže cilj, ki ga je postavila konferenca v Londonu. Ta predlog daje zahodnim državam konkretno priložnost, da vztrajajo v naporih, ki bi privedli do trajne rešitve. Če so zastopniki ZDA, Velike Britanije in Francije stvarno sklenili uresničiti to, kar poudarjajo, tedaj so dolžni sprejeti predlog jugoslovanske vlade, ugotavlja »Borba«. Dosega traj ne rešitve je odvisna od tega, v kateri smeri se bodo razvijali napori zahodnih držav, zlasti pa ZDA in Velike Britanije, ki sta direktno odgovorni za sedanji položaj.

Če bi pa te napore vzeli za izhodiščno točko nezakonitega sklepa, kot to trdi agencija »Reuter«, tedaj ti napori za gotovo ne bi dovedli do trajne rešitve. Če je trditev agencije »Reuter« točna, da so zastopniki Velike Britanije, ZDA in Francije zavzeli stališče, da se morajo razgovori med direktno zainteresiranimi državami pričeti na podlagi sklepa od 8. oktobra, tedaj je potrebno reči, da se s takim načenjanjem stvari ne samo ne bo dosegla nikakršna rešitev, temveč da se bo še poslabšal sedanji resni položaj.

Na konferenci v Londonu so gotovo razpravljali tudi o jugoslovanskem predlogu. Iz komunikeja ni razvidno, kakšno stališče so konkretno zavzeli do tega predloga. Toda, če se stvarno želi odstraniti sedanji resni položaj in ustvariti novo vzdušje, ki naj bi omogočilo dosego trajne rešitve tržaškega vprašanja, tedaj se ne morejo odkloniti naši predlogi. Nujno je potrebno, da se takoj skliče sestanek zastopnikov Jugoslavije, ZDA, Vel. Britanije in Italije, na katerem bi proučili sedanji položaj ter podvzeli učinkovite ukrepe za odstranitev nevarnosti spopada, zaključuje »Borba«.

B. B.

— o —

PROTESTNA ZBOROVANJA V JUGOSLOVANSKI CONI

Koper, 18 - Snoči je bila v koprskem okraju vrsta protestnih zborovanj, kjer so člani množičnih organizacij obravnavali enostranski angloameriški sklep ter se pogovorili o svojih nalogah v sedanjih odločilnih trenutkih. V koprski 2 osnovni organizaciji Socialistične zveze je bila udeležba tako polnoštevilna kot nikoli doslej. Po zborovanju so šli navzoči v povorki po mestnih ulicah.

ALEKSANDER RANKOVIČ IN MOŠA PIJADE O TRŽAŠKEM VPRAŠANJU

PELLOVA MOLITEV POMENI ISTRO IN DALMACIJO ZAVEZNIKI NAJ POPRAVIJO STORJENO NAPAKO!

Pijade: „Če se bodo zavezniki postavili med nas in Italijane kot zid, bo nekaj počilo, kar se ne bo dalo več zakrpati" - Rankovič: „prepričani smo, da je mogoče najti zadovoljivo rešitev v direktnih pogajanjih"

Sombor, 18. Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Moša Pijade je danes govoril v Vojvodini v Somboru. Na prvem mestu je govoril o tržaškem vprašanju. Med drugim je dejal:

»Mi smo mirni v pričakovanju sklepa konference zunanjih ministrov treh zahodnih držav. Mi poznamo sebe, poznamo svoje pravice. Kakršen sklep bodo sprejeli zase, bo to sklep samo zanje. Če njihov sklep ne bo zadovoljil naših pravic, ne bo prvič, če naši narodi rečejo: »Ne priznamo!« Mar niso oni sprejeli tudi tristransko izjavo, s katero so obljubili Italiji vse Svobodno tržaško ozemlje — cono A in cono B. Mar nismo rekli ne! Tudi Moskvi in vsakemu drugemu, ki je stegoval svojo roko po naših pravicah, po naših interesih. Sprejeli so sklep, ki ga ne moremo priznati — a oni vedo, česa ne moremo sprejeti. Zato bo odgovornost padla nanje. Mi vemo, kaj bomo napravili. Pella je znova zagrozil v rimskem senatu in sporočil tudi preko svojega veleposlanika v Londonu, da bo podal ostavko vlade in da se bo Italija odpovedala udeležbi v atlantskem paktu, če bodo zahodni državniki umaknili svoj sklep od 8. oktobra.

Toda, lepo vas prosim, je nadaljeval Pijade, gospod Pella naj le da ostavko. V Jugoslaviji pa ni nikogar, ki bo dal ostavko. Rimska vlada manevrira zopet z istim orožjem, s katerim je uspela izsiliti tripartitno deklaracijo in sklep od 8. oktobra. Njihovo glavno orožje je torej izsiljevanje. Oni izsiljujejo zahodne zaveznike, s katerimi so vstopili v atlantski pakt in evropsko obrambno skupnost, da bodo izstopili iz teh organizacij. Kam bodo pa potem šli, na katero stran bodo potem krenili in na kateri strani bodo potem iskali svoje zaveznike? Tega ne pove in to tudi ni niti zanimivo. Nas zanima samo ena stvar in to je vprašanje, ki ga moramo postaviti zahodnim zaveznikom: kakšno zaupanje se more imeti v zaveznike, s katerimi je zveza pridobljena samo na podlagi izsiljevanja. Jasno je, da tak zaveznik ne velja. Jasno je, da bo tak zaveznik, ko se mu osladi pridobitev z izsiljevanjem, še nadalje izsiljeval in skušal dobiti nova darila. V tistem kritičnem trenutku, ko se bo od njega resno zahtevalo, da se na bojnem polju pokaže kot zaveznik, bo pa pozabil na vse pridobljene nagrade s svojimi izsiljevanji. In mogoče bo šel naokoli, da bi v drugem taboru spet na osnovi nekega izsiljevanja dobil novega zaveznika.

Italijanska izsiljevanja mečejo temno senco na obrambni značaj atlantskega pakta in evropske obrambne skupnosti, ker nosijo v sebi element imperialistične ekspanzije proti Balkanu in s tem slabijo sodelovanje z Zahodom in balkanskimi narodi v obrambi pred napadom. Mi pa ne poznamo izsiljevanja, mi ne grozimo zaveznikom z napadi. Mi ne bomo šli v nobeno drugo stran. Pokazali smo, ko smo se uprli Moskvi, da nismo postali hlapec nikogar. To smo storili, da ohranimo našo neodvisnost. Na teh pozicijah stojimo tudi danes in bomo tudi ostali. Toda mi zahtevamo od zahodnih zaveznikov, da popravijo napako, ki so jo napravili.

Postavlja se vprašanje, ali bosta London in Washington ukazala svojim vojakom v coni A, naj se postavijo kot zid med nami in Italijani v primeru, da mi stojimo v cono A. Ponavljam to, kar je rekel maršal Tito: »Mi ne bomo streljali na angleške in ameriške vojake.«

Toda nekaj drugega bo počilo. Počilo bo nekaj, kar se ne bo dalo več zakrpati, niti zalepiti.

Pa četudi bi se ta zveza našega zaupanja in prijateljstva do njih nekako zakrpala, ta zveza ne bo mogla več nikomur in ničemur služiti. Lahko bo še ostala v kakem muzeju, a ne bo več tvorna. Tudi to, kar je počilo med nami in Moskvo, se ne da več zakrpati. Lahko se normalizirajo odnosi, toda da bi se vrnilo tako zaupanje, prijateljstvo, ki smo ga nekdaj imeli — tega nikdar. Take stvari se ne dajo zakrpati.«

PRISTINA, 18. Danes je govoril v Prištini na množičnem zborovanju podpredsednik zveznega izvršnega sveta **Rankovič Aleksander**, ki je med drugim dejal:

»Kar se tiče nas Jugoslovanov lahko danes tu pred vami pogumno in kategorično izjavim, da ni sile, ki bi nas mogla prisiliti, da priznamo kakšen ultimativni in nepravični sklep o postavljanju cone A in Trsta pod okupacijo take države, kakršna je Italija, ki je samo v zadnjih dve svetovnih vojnah prizadejala toliko zla našim narodom. Kadar stojijo stvari tako, potem je za naše pojme zares nerazumljivo neobjektivno pisanje enega dela tujega tiska, čigar naloga je sicer bila, da realno obvešča javno mnenje. Tudi taki so, ki mislijo in pišejo, da mi napihujemo vprašanje Trsta iz nekaših naših notranjih potreb, da nam je vse to, s političnimi demonstracijami vred, potrebno pred volitvami kot nekakšen pritisk na državljane. Lahko rečem, da so v. i tisti, ki tako mislijo in pišejo v veliki zablodi. Tega ni mogoče pojasniti in razumeti drugače, kot da gre za navadne klevete in laži«.

Nato je tov. Rankovič dodal, da so milijonske množice s tem, da so šle spontano in organizirano na ulico, dale izraza ne samo svojemu razpoloženju, temveč tudi razpolozenju svoje vlade. Naša vlada, ki se v svojih političnih akcijah opira na ljudske množice, mora v prvi vrsti upoštevati razpoloženje in interese množic, ki so v tem konkretnem primeru identični z interesi celotne države. Mislim, da se ne bom prenaglil če rečem, da so te množične demonstracije in zborovanja po vsej naši deželi, enotnost in borbena pripravljenost državljanov Jugoslavije, tudi za nas velik pouk. Vsa ta dejstva so odločujoči činitelj, s katerim mora računati vsakdo pri izvajanju svojih namenov. Naši državljani bodo znali braniti in obraniti svoje nacionalne interese in interese miru, ker so ti istočasno tudi obveznosti naše države do svetovne skupnosti.

Sedaj je že jasno, da je naša politična akcija uspela, ker je vso stvar okrog znanega sklepa, ki je bil postavljen na glavo, spravila na področje razgovorov, na katere je bila naša vlada vedno pripravljena. V svetu je zmagalo mnenje, da se država, kakršna je Jugoslavija, ne more postaviti pred izvršeno dejstvo.

Tovariš Rankovič je nato omenil absurdnost poročanja nekaterih tujih dopisnikov, ki so na podlagi naših demonstracij potegnili že za puške, češ da se Jugoslavija vrača v vzhodni blok.

Zelo se motijo, če mislijo, da je Jugoslavija neka »potujoča skupnost«.

Predvsem naj si zapomnijo, da je sedanja Jugoslavija vedno vodila svojo neodvisno zunanjo politiko, ki ima pred očmi samo interese svojega ljudstva in interese okrepitve miru v svetu. V zadnjih dneh smo se znova prepričali ne samo, da gotovi ljudje na zapadu ne poznajo našega ljudstva, temveč tudi, da se niso ničesar naučili iz preteklosti. Naše ljudstvo je tako drago plačalo izkušnjo iz leta 1948, da ne more nikdar in nikomur več biti satelit niti služiti tujim ciljem, pa naj se ti cilji na kakršen koli način še tako spravljajo v okvir nekakšnih splošnih in višjih interesov«.

Vladi ZDA in Velike Britanije sta sprejeli enostranski sklep, je dejal Rankovič, da odstopita Italiji svoj mandat za upravo ozemlja, ki jima je bil zaupan z mirovno pogodbo. S tem je bil na severnozahodnih mejah Jugoslavije ustvarjen položaj, ki ne ogroža samo nacionalnih interesov in varnosti naše države, temveč preti omajati varnost v svetu in prizadevanja miroljubnega človeštva v obrambi miru.

Ni treba, da bi vas prepričeval, da se nikdar ne moremo strinjati s tem, da bi na račun Jugoslavije dajali prednost taki državi, kakršna je Italija, ki so ji bila z mirovno pogodbo odvzeta ta ozemlja prav zaradi njene agresije v preteklosti. Ni dvoma, da je bila s tem sklepom napravljena velika krivica naši državi, našim narodom, ki so bili stoletja najneposrednejše žrtve italijanske ekspanzije proti vzhodnim obalam Jadrana. Dovolj je samo opomniti naše narode, kaj je za Jugoslavijo pomenil barbarski pohod Mussolinijevih hord leta 1941, ko so bile imperialistične sile osi na vrhu svoje moči. Mislim, da nam, ki smo na lastni koži občutili italijansko okupacijo, ni potreba pripovedovati, kakšni so bili zločini italijanske vojske in kakšno trpljenje so prestali jugoslovanski narodi.

Klub temu nam sporočajo z Zahoda, naj bomo plemenitejši in naj v vprašanju Trsta popustimo v nekakšni svoji »tr-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Maršal Tito med govorom v Skoplju

ZAHODNA NOTA ZSSR

LONDON, 18. Na konferenci treh zunanjih ministrov Anglije, ZDA in Francije so se sporazumeli tudi o besedilu diplomatske note Sovjetski zvezi, ki poziva ZSSR, naj se udeleži štiristranske konference, na kateri bi razpravljali o nemškem in avstrijskem vprašanju. Nota ne omenja vprašanja jamstev Sovjetski zvezi proti napadu, o katerem so zadnje čase mnogo razpravljali.

Tristranska nota, ki so jo danes predpoldne trije zahodni veleposlaniki izročili sovjetski vladi, pravi med drugim, da bi štiristranska konferenca lahko »rešila vprašanje evropske varnosti« in predlaga, naj bi bila ta konferenca 9. novembra v Luganu. Predlog ni povezan z nobenim pogojem; prva zahodna nota, ki je pozivala ZSSR na konferenco, ki bi se začela 15. oktobra, je postavila kot pogoj, da se izvedejo v Nemčiji svobodne volitve in da se postavi vprašanje vsenemških volitev v prvo točko dnevnega reda.

Današnja zahodna nota pravi nadalje, da »je mogoče realen napredek k rešitvi glavnih nerešenih mednarodnih vprašanj, tudi vprašanja evropske varnosti, samo s pomočjo iskrenih diskusij o nemškem in o sovjetskem vprašanju«. V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da je besedilo načrta note na tem mestu vsebovalo konkretno omembo nenapadalnih garancij, da pa so jo črtali na intervencijo kanclerja Adenauerja.

O avtsrijskem vprašanju zavrača zahodna nota sovjetski predlog naj se razgovori o avstrijski državni pogodbi nadaljujejo po normalni diplomatski poti, ker da na ta način doslej ni bil dosežen noben napredek, in ponovno predlaga, naj štirje zunanji ministri govorijo tudi o Avstriji.

Nota ne vsebuje nobene omembe Churchillovega predloga, naj se čimprej začnejo razgovori »na najvišji ravni«. Zdi se, da je prevladala ameriška teza, po kateri je treba najprej rešiti korejsko in nemško vprašanje in se šele nato lotiti splošnega proučevanja svetovnega položaja.

Junaštvo in predanost osvobodilni borbi nam morata biti vodilo v teh odločilnih dneh

Ranković v Prištini

(Nadaljevanje s 1. strani)

moglavostiʼ« Bojijo se za nas, moglavostiʼ«. Bojijo se za nas, da bi v nasprotnem primeru mi izgubili svoje prijatelje. Toda medtem ko nam to sporočajo, izjavljajo gospod Pella in njegova vlada javno in brezradno, da je cona A šele prvi korak za nadaljnjo akcijo, člani italijanskega parlamenta pa skupaj z opozicijo tekmujejo med seboj, kdo bo postavil večje imperialistične zahteve.

Ni torej nobenih razlik med imperialističnimi zahtevami proti Jugoslaviji med Togliattijem in Nennijem, Pello in De Gasperijem, Bartolijem in papežem Pijem XII. Medtem ko Togliatti vzdihuje, da cona B ni izročena Italiji, daje papež duška svojim obcutkom zakrknjenega italijanskega iredentizma s tem, da izraža županu mesta Trsta, Bartoliju, zadovoljstvo nad »veselo vestjo o Trstu« ter izjavlja, da bo tako vesela vest sledila tudi glede vse Istre.«

Iz njihovih izjav postaja očitno, da bodo šli njihovi apetiti vse do Splita, Dubrovnika in še naprej do Albanije. Kaj drugega kot to pomeni Pellova molitev »vsemogočnemu«, da bi današnja in jutrišnja Italija dosegli veličino včerajšnje? Če stoje stvari tako, potem je precej čudno prepričevanje z Zahoda, da ni treba jemati resno tistega, kar se govori v Rimu in da celo ni resno italijansko rožljanje z orožjem. Mislim, da nas Jugoslovanov, ki smo se tolikokrat srečali z njimi v bojih, ni treba posebej prepričevati, ker smo se sami prepričali, da jim je puška precej težek instrument. Če upoštevamo vse to, je jasno, da postanejo italijanski imperialisti nesramni samo takrat, kadar stoji nekdo za njimi. Taki so bili v preteklosti in taki so tudi sedaj. Koncesije so zaceli dobivati samo z izsiljevanjem, ne pa s svojo močjo.

V tej luči bi zahodne sile morale proučiti posledice svojega sklepa od 8. oktobra in naše reagiranje nanj. Miru ni mogoče zagotoviti z nagrajevanjem napadalca, niti ni mogoče doseči prijateljstva in zaupanja med narodi na osnovi neenakopravnih odnosov.«

»Tovariši in tovarišice,« je zaključil svoj govor Aleksander Ranković, »osnovno načelo v zunanji politiki Jugoslavije je razvijanje prijateljstva, prijateljskih odnosov in sodelovanja z vsemi miroljubnimi narodi na osnovi enakopravnosti. Naš cilj je krepitev neodvisnosti naše države, da bi bila sposobna čim več prispevati k skupnim naporom pri obrambi pred napadom.

Toda prav ta borba za enakopravnost in proti vsiljevanju enostranskih sklepov velikih sil majhnim suverenim državam narekuje, da z vsemi sredstvi zahtevamo preklic akta, ki ogroža mir in ki lahko postane nevaren za bodoče odnose v svetu. Ne moremo verjeti, da bi zahodne vlade po prvi težki napaki mogle napraviti še drugo težjo, namreč, da bi sile altantskega pakta postavile v zasčito italijanske imperialistične zahteve proti državi, ki je bila včeraj njihov zaveznik v vojni in ki danes ne dela nič drugega, kot da brani svoje nacionalne pravice in svojo pravico, da drugi ne razpolagajo z njenimi interesi. Ne moremo verjeti, da bi zahodne velesile bile v stanju narediti tako usodno napako, da bi atlantski pakt, ki bi moral biti instrument obrambe miru, izkoristile za orožje pritiska na neko majhno državo. Če bi to storile, bi to izzvalo dalekosežne posledice ne samo v razpoloženju jugoslovanskih narodov, temveč med miroljubnim in demokratičnim javnim mnenjem Evrope in sveta sploh. Nikar naj se ne igrajo z narodi in z mnenjem Evrope in sveta sploh. Nikar naj se ne igrajo z narodi in z demokratičnimi načeli za obrambo miru, na katerih se danes družijo narodi. Ako hočete v to sodelovanje vnesti imperialistične elemente po receptu gospoda Pelle, boste spodkopali osnovo, na kateri je solidno mednarodno sodelovanje miru edino možno. Zato je za odstranitev sedanjega nevarnega položaja edina možnost ta, da pristanejo na neposredna pogajanja zainteresiranih držav.

Prepričani smo, da še ni prepozno, da bi našli zadovoljivo rešitev v direktnih pogajanjih,« je zaključil svoj govor Aleksander Ranković.

Ljubljana, 18 - Na današnjem volilnem zborovanju v Košani je govoril Ivan Regent, ki je kandidat za zvezno ljudsko skupščino v tem okolišu. Ko je govoril o tem, da Jugoslavija ne bo pustila, da bi italijanski imperializem znova teptal po naš zemlji, mu je množica navdušeno pritrjevala in vzklikala proti sklepu Anglamerikancev in proti italijanskemu imperializmu. Z zborovanja so poslali pozdravno brzojavko maršalu Titu z željo, naj napravi vse, da bo tržaško vprašanje pravično rešeno.

Prevolilna zborovanja in demonstracije proti angloameriškim sklepom so bile tudi po drugih občinah postojnskega okraja, v Ubeljskem, Hruševju, Hrenovici, Cerknici in Loški dolini.

VIDALI IZDAJA IN VARA

Iz vse dosedanje Vidalijeve politike izdajanja interesov tržaškega delovnega ljudstva popolnoma logično sledi, da je Vidali prav tako kakor Togliatti naravnost navdušen nad angloameriškim mešetarskim sklepom o priključitvi Trsta in cone A k Italiji.

Vidali prav tako kakor Togliatti preliva še bolj kot fašisti in demokristjani krokodilove solze za cono B, razen tega pa še predlaga najprimernejši recept, da bi si jo prigrabili.

Zato je povsem logično, da v teh zgodovinskih dneh:

1. Nastopa skupno z imperialističnim generalom Wintertonom in klerofašistom Bartolijem s pozivi na prebivalstvo, naj bo mirno, naj ne reagira na krivične sklepe itd.

2. Predlaga prav tako kakor Pella plebiscit, ki mu zaradi lepšega včasih pravi tudi referendum.

3. Vara svoje pristaše s sklicevanjem na rusko noto in intervencijo pri Varnostnem svetu z zahtevo, da se uresniči mirovna pogodba, zavedajoč se pri tem zelo dobro, da je to le demagogija, po drugi strani pa rusko ribarjenje v kalnem.

Vidali še vedno govori o STO samo zato, da bi tako dosegel odhod jugoslovanskih čet iz cone B, ki so zanj in za vse italijanske iredentiste s Pello in Togliattijem na čelu največja ovira za italijansko okupacijo ne samo cone A, ampak predvsem cone B, to je vsega STO.

Ta dejstva mora danes vedeti sleherni Slovenec, sleherni demokrat na Tržaškem in zato ne sme dovoliti, da bi ga kdor koli zavajal od borbe, ki mora biti danes odločnejša kot kdaj koli doslej proti okupaciji cone A strani Italije.

POTURICE!

Da ni bil angloameriški sklep o izročitvi cone A Italiji izvršen takoj, ko je bil objavljen, in da ni bil izvršen tudi pozneje, je edina zasluga Jugoslavije, ki je dala jasno razumeti, da na tako mešetarjenje s svojim narodnim ozemljem ne pristane za nobeno ceno. Jugoslavija se je dvignila kot en sam mož proti tej zločinski odločitvi, Jugoslavija je postavila na mejo svoje divizije in maršal Tito je v Skoplju jasno govoril: »Ko bo prvi italijanski vojak stopil v cono A, bo vanjo vkorakala tudi jugoslovanska vojska.«

Ni bilo na Tržaškem človeka, ki pošteno misli in ki se iskreno zavzema za neodvisnost našega ozemlja od italijanskega imperializma, ki ne bi z navdušenjem sprejel odločnih ukrepov Jugoslavije v obrambo lastnega narodnega ozemlja in prav tako navdušeno pozdravil besede maršala Tita in drugih vodilnih osebnosti ter končno vseh jugoslovanskih narodov.

Našla pa se je klika vodilnih kominformističnih funkcionarjev, v prvi vrsti slovenskih janičarjev okrog »Dela«, ki je v svojem ostudnem izdajstvu šla tokrat do dna, do tistega dna, kjer se njihovi janičarski instinkti izenačujejo z živalskimi.

Tako so te podle in odvratne poturice v zadnji številki svojega lista izlile v svojem protijugoslovanskem besu toliko žolča in gnoja na Jugoslavijo, kolikor ga niso v času vsega svojega izhajanja skupaj. Odločno in edino učinkovito akcijo Jugoslavije proti prihodu Italije v Trst so označile za zločinsko, ogorčen odpor jugoslovanskih narodov in naših ljudi za vojnohujskaški, pisanje našega dnevnika za provokatorsko, ogorčene izjave naših ljudi, ki upravičeno vidijo v prihodu Italije (Pellove ali Togliattijeve ali katere koli druge) v naše kraje svojo narodno smrt, da gredo rajši znova v borbo kot pa v suženjstvo, pripisujejo — norcem itd. itd.

V svoji janičarski zlobi in slepoti, v svojem ogabnem blatenju Jugoslavije prav v času, ko zastavlja vse sile in ko so na njeni strani vse napredne sile sveta, da se prepreči, da bi italijanski imperializem pograbil nov zalogaj, pa so nujno zašli tudi v protislovja. V istem hipu ko nekje trdijo, da manifestacije jugoslovanskih narodov niso spontane, ampak plod organizirane vojnohujskaške gonje, kriče na drugem mestu, da »titovska« policija preprečuje, da bi demonstranti izražali svoje ogorčenje proti angloameriškemu sklepu in njegovim avtorjem. Na drugem mestu pa kriče, da hoče Tito vojno, da hoče videti Trst v ruševinah in ljudi v krvi, istočasno pa trdijo, da bo v primeru vojne jugoslovansko ljudstvo končno obračunalo z njim. (Tesla, po tej svoji bedasti logiki bi morali biti zadovoljni, da bi se tako lahko iznebili Tita...)

Vsa poštena slovenska javnost na Tržaškem, vključno z večino kominformističnih pristašev, ki so končno spregledali, se zaveda, da tiči za takim pisanjem skupinice zakrknjenih izdajalcev lastnega naroda in njegovih svobodoljubnih stremljenj strah pred obsodbo, ki jo čaka, pred obsodbo, ki jo bo proti njej izreklo ljudstvo, ko bo prišel čas za to. In ta čas bo prišel, tega naj se krog izdajalcev in poturic pri »Delu« dobro zaveda.

Nekje v svoji zadnji številki se ti bedni izdajalci vprašujejo, če si »Primorski« prevzema pred ljudmi in zgodovino vso odgovornost, za kar je napisal.

Reve, mar mislijo, da je v nas tista njihova hlapčevska nrav, zaradi katere se danes sramujejo, da so se nekoč, ko se še niso pogreznili v močvirje izdajstva, vsaj nekateri borili pod junaškim vodstvom maršala Tita, proti kateremu danes pljujejo? Če že hočejo vedeti, potem naj vedo, da mi prevzemamo vso odgovornost pred ljudmi in zgodovino za vse, kar smo doslej napisali, kajti vse, kar smo napisali, so nam narekovali ljudje, naši ljudje in naši narodni interesi in interesi borbe za mir proti vsakemu oživljanju imperializmov.

Zato bomo še naprej visoko dvigali zastavo odpora in borbe proti italijanskemu in vsem imperializmom od sovjetskega do ameriškega, zato bomo še naprej pred vsem sve tom izjavljali, da bomo na vsak imperialistični poseg Italije po naši zemlji odgovorili z jezikom, kateremu se je Italija lahko priučila v zadnji osvobodilni vojni in da bomo prav zaradi tega še naprej dan za dnem razgaljali in se borili proti vsem izdajalcem in v prvi vrsti proti najgnusnejšim: proti janičarjem v kominformističnem vodstvu.

„MIKLOVA ZALA" na Kontovelu

Včeraj popoldne je SNG nastopilo na Kontovelu z »Miklovo Zalo«. Kontovelci so do poslednjega kotička napolnili dvorano in živo spremljali dogodke na odru. Igralci so želi obilo odobravanja zaradi odlične igre in kontakt občinstva z odrom se je stopnjeval od prizora do prizora. Višek je dosegel, ko so gledalci sami vzporedili odpor proti Turkom na odru z našim odporom pred sedanjimi osvajalci naše zemlje in dali tej svoji spontani vzporeditvi tudi viden izraz z navdušenim ploskanjem.

Kontovelci so bili našemu SNG zelo hvaležni, da je prišlo med nje prav sedaj, v času, ko tudi slovenska odrska beseda pomaga dvigati našo narodno zavest in krepiti našo odpornost.

IZRAZI SOLIDARNOSTI IZ MATIČNE DOMOVINE

SLOVENSKO LJUDSTVO JE SKLENILO braniti svojo zemljo in človeštvo pred diktati

Pismo učiteljev in profesorjev vseh šol mesta Ljubljane - Mestni ljudski odbor Ljubljane nam zagotavlja pomoč v naši borbi

Iz Jugoslavije dobivamo vedno nove izraze solidarnosti z našo borbo, da se prepreči izvajanje angloameriškega diktata. Ta pisma naših bratov so nam v vzpodbudo in bodrilo v teh težkih dneh, ko se odloča naša usoda. Ta solidarnost nam kaže, da nismo sami, da so z nami vsi jugoslovanski narodi in da lahko zato mirno zremo v bodočnost.

Na protestnem zborovanju učiteljev in prfesrjev vseh šol mesta Ljubljane dne 16. oktobra so slovenski prosvetni delavci naslovili svojim tržaškim tovarišem naslednje pismo:

Dragi tovariši!

Nas in našo mladino je angloameriški diktat glede nam tako dragega mesta in slovenske jadranske obale prav tako zadel kakor vas. V hipu so se nam zvrstila v spominu številna nasilja, ki jih je skozi stoletja, posebno pa še zadnja desetletja, izvršila nad našim narodom objestna, požrešna in zahrbtna italijanska gospoda s pomočjo naščuvanih in plačanih tolp, s papeškim blagoslovom in s podporo raznih imperialističnih protektorjev.

Ogorčeni kakor spomladi leta 1941, so šli vsi brez razlike na ulice naših mest in vasi in izglasovali, kar je povedal tovariš Tito vsemu svetu v Leskovcu in v Skoplju.

Številne šolske ure posvečamo Trstu in našemu boju za mir in enakopravnost med narodi. Požig Narodnega doma v Trstu, Bazovica, vsa fašistična nasilja pred drugo svetovno vojno in med vojno v času klerofašističnih morij po Sloveniji, postajajo znana tudi našim najmlajšim in stopnjujejo njih ogorčenje zoper krivice. Grozi vam nov val zatiranja in preganjanja. Toda slovensko ljudstvo je sklenilo, da tega ne dopusti, ker ste naši bratje in ker vemo, da z obrambo vaših pravic in pravic vseh tržaških antifašistov branimo cono B, branimo Istro, branimo Goriško, branimo vso svojo domovino, branimo človeštvo pred diktati in zahrbtnostjo mračnih in brezobzirnih imperialističnih uničevalcev svobode.

Vzdržite, mi smo z vami!

S Titom smo eno!

Smrt fašizmu — svobodo Trstu!

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane pa je na svoji 15. skupni seji mestnega zbora in zbora proizvajalcev sprejel naslednjo resolucijo in jo naslovil slovenskim občinam na ozemlju A STO:

Dragi tovariši!

Mestni ljudski odbor v Ljubljani z največjim ogorčenjem odklanja nepravični, mešetarski sklep vlad ZDA in Velike Britanije o predaji Trsta in cone A STO italijanskim imperialistom.

Od dne, ko je bil sprejet ta krivični sklep, se je prebivalstvo Ljubljane skupno z vsemi narodi FLRJ dvignilo v ena sam mogočen protest: vlade ne bomo dopustili nikoliko.

117 odbornikov Mestnega ljudskega odbora v Ljubljani se pridružuje protestom in naklepom, da bi velesile prekinile navale svoje medsebojne tekme s prodajo zemlje, ki ni njihova in pri tem popolnoma prezrte volje velikega dela prebivalstva kot je to primer v Trstu in coni A.

Mi bomo nadaljevali skupno z vami borbo za takšno rešitev tržaškega vprašanja, ki edino odgovarja principom ustavne listine organizacije ZN, ki bodo do največje mere zaščitili interese slovenskega prebivalstva na ozemlju cone A STO.

Bodite prepričani, da naši narodi stoje neomajno na strani narodu miroljubnih in demokratičnih teženj, kar bomo dokazali najbolje z nepomirljivo borbo proti agresivnosti in zahtevam nekaterih kupčijam na račun naših narodov.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

POROČILO ZDRAVSTVENEGA IN HIGIENSKEGA URADA

RAHEL PORAST nalezljivih obolenj

Zdravstveno in higiensko stanje v glavnem zadovoljivo - 74 primerov škrlatinke

Poročilo zdravstvenega in higienskega urada za mesec september ugotavlja, da je bilo v preteklem mesecu zdravstveno stanje v mestu oz. v tržaški občini v glavnem dobro. Rojenih je bilo 211 otrok, umrlo pa je 170 oseb. Tudi število nalezljivih obolenj ni bilo veliko, čeprav se je v večini primerov nekoliko zvišalo glede na mesec avgust. Tako so zabeležili 12 primerov davice (7 v avgustu), 74 primerov škrlatinke (56) 18 primerov tifusne mrzlice (26), en primer paratifusa, 4 primere ošpice, 20 primerov koz, 17 primerov oslovskega kašlja, 8 primerov vnetja ušesne žleze, 3 primere otroške paralize.

Vode so v septembru porabili Tržačani 91.150 kub. m, od katerih jih je največ dobavil timavski vodovod. Higienski urad je izvedel pregled novih vodnih napeljav v Carboli, v Ul. Giusti in pri Sv. M. Magdaleni. Higienski urad je opravil 542 stanovanjskih pregledov in ugotovil 109 primerov nedovoljenega bivanja, 70 primerov slabega, vzdrževanja, 49 primerov pokvarjenih zidov in streh, 30 primerov vlage, 108 primerov pomanjkljive vodne napeljave itd. Pregledali so še 40 drugih zgradb in 14 industrijskih objektov. Sanitetni uslužbenci pa so izvedli 118 pregledov sob za oddajanje, 69 pregledov trgovin in skladišč za prehrambene predmete, 85 javnih prostorov, 70 industrijskih prostorov itd.

Higienski komisariat je izvedel 4016 inšpekcij in ugotovil 939 pomanjkljivosti. Naložil je tudi več glob zaradi slabega in nepravilnega vzdrževanja raznih prehrambenih artiklov. V higienskih in profilaktičnih laboratorijih pa so analizirali 408 vzrocev prehrambenih artiklov.

Na zelenjadnem trgu na debelo in na raznih drugih tržiščih so zaplenili večje količine zelenjave in sadja ter rib, med drugim 17.186 kg kumaric in buč, 3678 kg sveže povrtnine, 225 kg svežih gob itd. Pri kontroli nad mlekom so izmed pregledanih vzorcev ugotovili samo 12,6 odst. pomanjkljivih, medtem ko so pri pregledu kruha ugotovili 34 odst. pomanjkljivih vzorcev.

Občinski zdravniki so izvedli 9899 pregledov, sanitetni asistenti pa so nudili pomoč 7262 osebam. V predzakonski posvetovalnici se je zglasilo sedem oseb.

V preteklem mesecu niso zaznamovali nobene epidemije živalskih bolezni. Pregledali so 15,342 glav uvožene zaklane živine, v občinskih klavnicah pa so skupno zaklali 1576 glav živine. Na glavnem trgu so pregledali 336.485 kg rib in okrog 70.000 kg mehkužcev.

Predstavniki pasjega rodu pa so v preteklem mesecu ugriznili 60 oseb.

Dražba

Angleško vojaško poveljstvo je v zvezi z odhodom vojaških družin in v zvezi s predvidevanim odhodom angleške vojaške pošadke razpisalo dražbo najrazličnejših predmetov in predvsem pisarniškega ter drugega pohištva. Tako bo danes 19. t.m. ob 14. uri na prostoru tržaškega velesejma javna dražba. Plačevati bo treba takoj v gotovini ali pa v bančnih nakazilih.

V torek 20. t.m. pa bo v skladišču v Žavljah (ex Gaslini) dražba raznih kovinskih predmetov, barv, cementa, lesenih čolnov itd.

POVSOD SPLETKE ITALIJANSKIH ŠOVINISTOV

TUDI LASTNIKOM JAVNIH LOKALOV hočejo vsiliti komisarja iz Rima

Obe združenji sta komaj dosegli sporazum za njuno spojitev, sedaj pa bo poseg komisarja zopet povzročil razdor

Vsaka tržaška ustanova, ki jo zastopajo Trzačani, gre nudo na živce določenim italijanskim nacionalističnim krogom v Trstu, ki jo skušajo na vsak način uniciti. Sedaj je na vrsti »združenje lastnikov javnih lokalov«. To združenje je pred dnevi izdalo naslednje sporočilo: »Združenje lastnikov javnih lokalov tržaške pokrajine izjavlja, da nima nic skupnega z manevri in akcijami določenih elementov, ki hočejo vnesti med člane združenja zmedo in razbiti enotnost. Opozarja vse člane, da imenovanje komisarja pri združenju ni bilo nikoli potrjeno po krajevnih oblasteh. O vprašanju se osebno zanima predsednik italijanske federacije lastnikov javnih lokalov«. Imenovani komisar je odgovoril, »da njegovo imenovanje ne potrebuje nobenega potrdila in da je njegovo delovanje legalno«.

To sta samo dve sporočili, ki obveščata javnost, da je dobilo združenje lastnikov javnih lokalov v Trstu komisarja, ki ni bil sploh pooblaščen, da izvaja komisarske funkcije v omenjenem združenju. Zato je zanimivo vedeti tudi za ozadje imenovanja tega komisarja, ker bomo pri tem videli, da imajo kot vedno prste vmes italijanski šovinisti, ki hočejo s silo vse navezati na italijansko republiko.

Takoj po vojni sta bili ustanovljeni v Trstu dve ločeni združenji lastnikov javnih lokalov: eno je združevalo lastnike kavarn, barov in podobnih lokalov, drugo pa lastnike restavracij, gostiln in drugih gostinskih obratov. Združenji sta bili v vseh povojnih letih tesno povezani in sta sodelovali pri reševanju vseh skupnih vprašanj, tako da sta se pridružili celo tržaški sekciji italijanske federacije lastnikov javnih lokalov. Obe združenji pa sta v zadnjih letih težili k ustanovitvi enotne organizacije. V tem smislu je bil tudi izvoljen paritetni odbor, sestavljen iz predstavnikov dveh združenj, ki je imel nalogo, da prouči vse možnosti združitve dveh organizacij. Po dveh letih dela so v preteklem maju prišli do združitve. Paritetnemu odboru pa je bila poverjena naloga, da pripravi sestanek predstavnikov dveh skupin in da se končno izvoli vodstvo novega enotnega združenja. Ko je bilo že vse dogovorjeno in so predstavniki dveh združenj soglasno delovali, da izvolijo novo vodstvo, je italijanska federacija lastnikov javnih lokalov imenovala komisarja, ki naj bi imel nalogo »združiti obe organizacija«. Zakaj je posegla vmes italijanska federacija lastnikov javnih lokalov, ni težko uganiti. Načrt nekaterih ljudi je, da ne prepustijo dvema tržaškima organizacijama, da se sami po svoji volji združita in da sami izvolita novo enotno vodstvo, ki bo znalo zastopati interese tržaških lastnikov javnih lokalov. To je tudi razvidno iz dejstva, da sta bili dve tržaški združenji juridično priznani po organih ZVU in da italijanska federacija lastnikov javnih lokalov v Trstu ni priznana.

Če pa bi bilo res potrebno imenovanje komisarja za združitev obeh združenj, potem bi moralo komisarja imenovati consko predsedništvo, ki je edino, pooblaščeno, da lahko nastopi pri reševanju spornih vprašanj javnih združenj. Ker pa spora glede združitve sploh ni bilo, bi bilo tudi imenovanje komisarja po conskem predsedništvu nepotrebno. Toda spor med paritetnim odborom dveh omenjenih združenj in »imenovanim komisarjem« zavzema vedno resnejše oblike. Komisar hoče na vsak način sklicati skupščino združenj. To vmešavanje vsiljenega komisarja zna povzročiti ponoven razkol med tržaškimi lastniki javnih lokalov in prejudicirati vsako uspešno delovanje interesentov v korist kategorije. Vsaka razdvojenost in nesoglasje med člani združenj lahko samo ošibi enotnost organizacije. Takšna razdvojenost pa prinese lahko tudi posledice, ki znajo vplivati na cene v javnih lokalih, tako da bodo kot vedno prizadeti potrošniki. Dolžnost članov in še posebno oblasti je, da posredujejo in da preprečijo vsako tuje vmešavanje v vprašanja lastnikov javnih lokalov, ki si bodo znali sami izvoliti svoje vodstvo. Nacionalistični spletkarji pa naj se prenehajo vmešavati tam, kjer niso poklicani.

Množični sestanki Ljudske fronte

Množični sestanek Ljudske fronte za sektor Sv. Vid in Sv. Just bo danes ob 20. uri v Ulici Sv Vid št. 17.

Množični sestanek Ljudske fronte za sektor Sv. Ivan in Verdelco bo danes ob 20. uri na Stadionu 1. maj.

Sindikalna panorama

NEUSPEH POGAJANJ glede odpustov v CRDA

V soboto so se na sedežu Zveze industrijcev nadaljevala pogajanja glede odpustitve 150 starih delavcev v CRDA. Sindikalni predstavniki so zahtevali, da se vsaj nekaj teh odpustov prekliče, odpuščenim delavcem pa izboljša dodatek k odpravnini. Ravnateljstvo CRDA ni hotelo sprejeti predlogov sindikalnih predstavnikov, zato so mu postavili manj zahtevne pogoje. O teh pogojih bodo razpravljali jutri na Zvezi industrijcev, kjer se bodo ponovno sestali.

Stavka tiskarskih delavcev

Od sobote do včeraj je bila v tiskarni »Stabilimento Tipografico Triestino« stavka tiskarskih delavcev. Zaradi tega niso izšle v soboto »Le Ultime Notizie«, včeraj pa »Giornale di Trieste«. Stavka je bila v okviru stavkovnega gibanja tiskarskih delavcev, ki zahtevajo izboljšanja mezdnega in normativnega značaja.

PO VEČ DNEH NAŠLI MRTVO STARKO

Oblečena je ležala na postelji

Acegatov plačilni nalog pri vratih starkinega stanovanja vzbudil vratarju sum, da se je ženski kaj zgodilo

Plačilni nalog Acegata, ki je ležal pod vrati stanovanja 74-letne Emilije Vitez, ki živi sama v Ul. Giacinto Gallina 1, in ki je nosil datum z dne 12. t. m. je vzbudil v vratarju hišesum, da se je stari Vitezovi nekaj dogodilo. O zadevi je obvestil policijo, ki je s pomočjo gasilcev, kateri so vdrli vrata, vstopila v stanovanje in našla Vitezovo, ki je bila popolnoma oblečena, že mrtvo na postelji. Policijski zdravnik je ugotovil, da je starka umrla naravne smrti. Po uradnem pregledu so pokojnico odpeljali v mrtvašnico splošne bolnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

V bolnico zaradi opeklin

Medtem ko je v vojašnici finančne straže na pomolu Bratje Bandiera prenašala lonec vrele vode, je 63-letna Gemma Holpor. Mandič iz Ul. Giustinelli 6 nepričakovano zdrsnila in padla na tla, pri čemer se je oblila s kropom. Takoj so ji priskočili na pomoč prisotni agenti, ki so jo s svojim avtom odpeljali v splošno bolnico.

Tu so jo zaradi opeklin I. in II. stopnje po rokah in drugod sprejeli s prognozo okrevanja v 20 dneh na dermatološkem oddelku.

Opečen z žvepleno kislino

Med razkladanjem lesenih zabojev v novem pristanišču je 44-letnemu Arturu Cesinu iz Ul. della Tesa iznenada zdrsnil iz rok eden izmed zabojev, v katerem je bila velika steklena posoda z žvepleno kislino. Posoda se je seveda ob padcu na tla razbila, medtem ko se je tekočina razlila po tleh in oblila Cesina po nogah.

Po nogah hudo opečeni Cesin se je takoj nato zatekel z rešilnim avtom v bolnico, kjer so ga tudi sprejeli s prognozo okrevanja v 20 dneh na dermatološkem oddelku, kjer mu bodo zdravili opekline I. in II. stopnje po levi nogi in desnem stopalu.

Neroden padec

15 minut po 12. uri so nudili zdravniško pomoč 42-letnemu Benedettu Vesnaverju iz Videmske ulice 23, ki je malo prej na Trgu V. Veneto nerodno izstopil iz tovornika ameriških vojaških sil, kjer je zaposlen, pri čemer je padel na tla in se udaril v koleno in nogo. Po prvi pomoči so zdravniki sklenili pridržati ga na opazovanju vsaj za 5 dni.

Včeraj odpotovale iz Trsta prve družine angleških vojakov

Včeraj je odpotovala iz Trsta prva večja skupina družin angleških vojakov. To je dvesto družin članov angleškega polka »Suffolk«, ki bodo deloma odpotovale v Nemčijo in se tam ustavile, deloma pa nadaljevale pot v Anglijo. Komanda »Betfor« je poleg tega javila, da bodo v kratkem sledile še ostale angleške družine vojakov in oficirjev.

ŠPORTNI DNEVNIK

ZASLUŽENA ZMAGA JUGOSLOVANSKIH NOGOMETAŠEV V ZAGREBU

Jugoslavija - Francija 3:1 (0:1)

Gole za Jugoslavijo so dali Veselinović, Rajkov in Dvornić

Zagreb, 18 - Z radovednostjo in nestrpnostjo pričakovana nogometna tekma med Jugoslavijo in Francijo je dala odgovor na marsikatero vprašanje. Predvsem je bilo treba priti do odgovora, ali je res francoska reprezentanca tako odlična, kot se je prav v zadnjem času začelo o njej pisati v zapadnih državah. Drugo nič manj zanimivo vprašanje pa je bilo, kako bo s pomlajeno jugoslovansko reprezentanco. Lahko rečemo, da je današnja tekma dala odgovor na ti dve vprašanji.

Na lepem prenovljenem stadionu v Maksimiru se je zbralo čez 40.000 gledalcev, ki so se začeli zbirati pri vhodih na stadion že dopoldne, ko so bila vrata še zaprta. Vsi, ki so tekmo videli, so bili res lahko zadovoljni, kvečjemu bi si želeli še več golov, ki bi jih Jugoslovani ob pokazani igri res lahko dosegli.

Francozi so prišli v Zagreb z velikim optimizmom. Mogoče jih je navdajalo veliko upanje zaradi njihove nedavne visoke zmage v Dublinu. Pokazalo se je, da imajo res v svojem moštvu nekaj odličnih igralcev (od katerih pa niso vsi Francozi — Kopa in Glovacki sta Poljaka, Ujlaki pa Madžar), vendar z njimi ne morejo zmagovati kjerkoli v Evropi. Predvsem pa se je pokazalo, da ni mogoče s tem moštvom mnogo opraviti proti jugoslovanski reprezentanci, v kateri so danes igrali tudi taki dvajsetletniki kot Veselinovič in Milutinovič; pa tudi ostali so skoraj vsi še zelo mladi.

Jugoslovani so že v prvem polčasu pokazali absolutno premoč. Najboljši igralec je bil Milutinovič, ki je bil duša vseh akcij. Le škoda, da se je v 40' ponesrečil; nadomestil ga je Dvornič. V prvem polčasu se je slabo znašel Veselinovič, ki se kar ni mogel otresti začetne treme. Toda v drugem polčasu je pokazal, da je zares odličen igralec, ki se sestavljalci reprezentance nisp v njem zmotili.

Kljub premoči Jugoslovanov pa so tik pred koncem prvega polčasa Francozi uspeli zabiti prvi gol. Dosegel ga je Marcel.

Drugi polčas pa je bil prava jugoslovanska ekshibicija. Že v drugi minuti doseže Veselinovič na predložek Vukasa izenačenje. Francoski vratar Vignal mora pogosto intervenirati, da reši svoje svetišče. In treba je priznati, da se je dobro izkazal. Jugoslovani so vsi na nasprotnikovi polovici in branilca stojita na sredi igrišča. V 9' pride do drugega gola, ki ga je dosegel Rajkov z glavo po strelu iz kota Končno pade v 16' še tretji gol, potem ko je žoga potovala od igralca do igralca jugoslovanskega napada in končno prišla do Dvorniča, ki jo je poslal v gol.

Od tedaj naprej so Jugoslovani igrali le še za publiko. Gledalci so imeli priložnost prisostvovati krasni igri. Vendar so se Francozi kakih 15 minut pred koncem popravili in začeli napadati, toda brez uspeha. Nevarni pa so bili zlasti Kopa, Glovacki in Ujlaki Kmalu pa so Jugoslovani ponovno vzeli iniciativo v svoje roke.

Jugoslovanska reprezentanca je igrala skoraj v celoti odlično. Srednji krilec Spajić je v prvem polčasu nekoliko plaval, a je bil v drugem povsem na mestu. Francozom je bilo skoraj nemogoče kaj opraviti proti odličnemu branilskemu paru Stankovič-Crnkovič. Zlasti se je izkazal Crnkovič, ki je onemogočil Ujlakija.

Od Francozov je bil poleg že omenjenih dober tudi Marcel. Branilca, zlasti pa Pleimelding, sta bila ostra, že kar surova.

Po tekmi je francoski kapetan Marche izjavil, da so Francozi lahko kar zadovoljni, da ni bil poraz hujši. Kopa je namreč dejal, da bi bil rezultat lahko tudi 5:0 ali 6:0. Sodnik Steiner je zlasti pohvalil Čajkovskega in Boškova, češ da sta najboljša halfa v Evropi. Zadovoljna pa je tudi trojica sestavljalcev, ki ji je današnja tekma dala prav glede izbire reprezentantov. In končno je zadovoljno vse jugoslovansko sportno občinstvo, kajti to je letošnja peta jugoslovanska mednarodna zmaga.

Nedeljski nogomet v Italiji

REZULTATI SERIJE A:

Atalanta - Novara 1:1
Fiorentina - Genoa 1:0
Inter : Bologna 3:2
Lazio - Napoli 0:4
Palermo - Milan 1:4
Sampdoria - Legnano 2:1
Spal - Roma 0:0
Juventus - Torino 4:2
Udinese : Triestina 4:2

ZMAGOVITI STOLPEC ZA TOTOCALCIO

x 1 1 2 2 1 x 2 1 x 1 2

po svetu

Stockholm, 18. Nogometna tekma med Švedsko in Norveško se je končala neodločeno 0:0.

Skien (Norveška), 18. Jugoslovani Švedske so premagali Norveško s 5:2. Po prvem polčasu je vodila Norveška 2:1.

Toulouse, 18. Osijeski Proletter je izgubil svojo tekmo s Toulousom s 5:2.

Oslo, 18. Švedska B-reprezentanca je tukaj premagala Norveško B-reprezentanco s 4:1 (2:0).

Atene, 18. Francoska reprezentanca je igrala z grško reprezentanco neodločeno 2:2. Sodil je sodnik iz Trsta Pizzi.

SIMULTANKA DR. TRIFUNOVIĆA - NOVICA V BASLU

Jugoslovanski velemojster dr Trifunović, ki je na turnirju v Zürichu sekundant Gligorića, je v Baslu zaigral 24 simultanki. V eni je izgubil, v dveh je remiziral in eno izgubil, v dvanajsetih partij 24 dobil, 10 remiziral in eno izgubil, v dvanajsetih pa je izmed tridesetih partij 24 dobil, 4 remizirali in eno izgubil.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638 — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din — Tiska »Graphis«, zadr. tisk. — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II, Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700 celoletna 3200 lir. Fed ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. Trst